

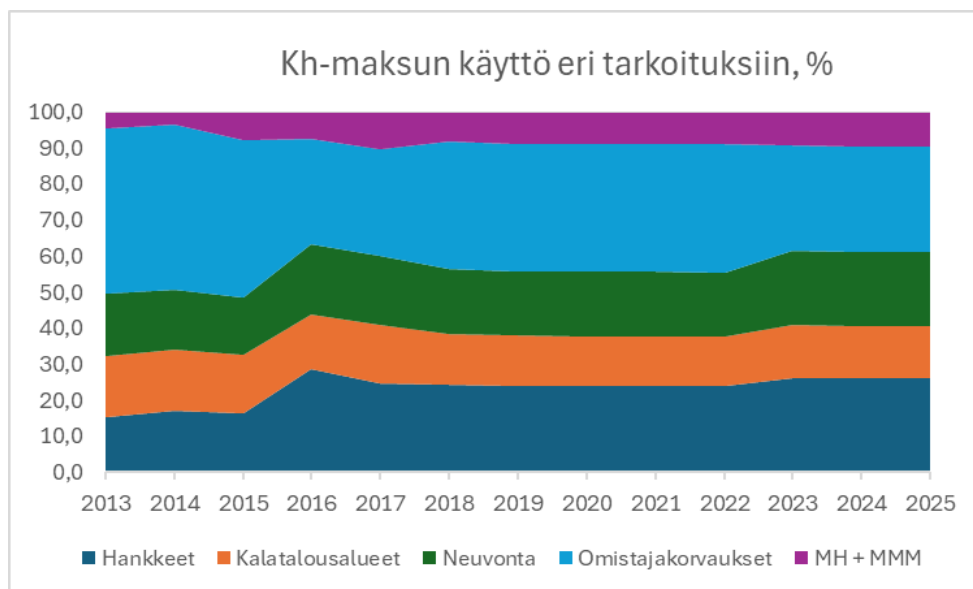
Viite: Lausuntopyyntö 27.9.2024

Asia: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Kalatalouden Keskusliitto on tutustunut hallituksen esitykseen pääluokan 30 osalta. Keskistymme lausunnossamme momenttien 30.40. Luonnonvaratalous sekä 30.40.51. Kalatalouden edistäminen sisältöön, koska näiden kautta ohjataan valtaosaa kalatalouden varoista.

Momentilla 30.40. suurimmat kirjaukset kohdistuvat 30.40.62 Elinkeinokalatalouden edistäminen. Näistä varoista lähes puolet tulevat EU:n kalatalousrahastoista ja rahojen käyttöä ohjataan alan yhteisesti tekemän rakenneohjelman kautta.

Kalastuslain perusteella kerättävistä kalastonhoitomaksuista tuleva kertymä muodostaa pääosan momentista 30.40.51. Kalatalouden edistäminen. Näiden varojen käyttötarkoitukset on määritelty kalastuslain 82 §:ssä.

Kalastonhoitomaksujen kertymä on vuosien varrella vaihdellut 9-10 miljoonan euron välillä. Vuodelle 2025 hallitus esittää momentille kirjattavaksi 9,9 miljoonaa euroa perustuen vuoden 2023 kertymään.

Nykyisen kalastuslain aikana suhteellisesti suurimpia häviäjiä kalastonhoitomaksuvarojen jaossa ovat olleet vesialueen omistajat. Yleiskalastusoikeuksista ja kalastusopastoinnista omistajille maksettavat korvaukset ovat pudonneet ajan saatossa yli 25 %. Erilaisiin MMM ja ELY-keskusten päätöksellä rahoitettaviin hankkeisiin käytettävien varojen osuus sekä maksukantokulut ja rekisterien ylläpito (Metsähallitus+MMM) ovat kasvattaneet osuuttaan.

Omistajakorvaukset eivät ole nykyisen kalastuslain voimassaoloaikana kertaakaan ylittäneet kalastuslain valmisteluasiakirjoihin kirjatulle tavoitetasolle 4 miljoonaa euroa/vuosi.

Vuoden 2024 alussa toteutetun kalastonhoitomaksun yläikärajan noston arvioidaan ajan kanssa nostavan euromääräistä maksukertymää noin miljoonalla eurolla. Hallitusohjelmaan asiasta sisältyy seuraava kirjaus: ”Kalastonhoitomaksun ikäperusteinen vapautus muutetaan koskemaan 70 vuotta täyttäneitä kalakantojen hoidon ja istutusten turvaamiseksi.” Maa- ja metsätalousministeriön virkamiehet tulkitsevat tämän siten, että kertymälisäys käytetään erilaisen kalataloushallinnon päätettävissä olevan hanketoiminnan rahoitukseen, ei **kalaveden hoidosta ja istutuksista vastaaville** omistajille maksettaviin korvauksiin.

Kalatalouden Keskusliitto esittää, että omistajakorvausten osuutta kalastonhoitomaksuvaroista alettaisiin ensi vuodesta alkaen vähittäin nostamaan kohti tavoitetasoa 4 miljoonaa euroa/vuosi. Omistajakorvausten tasonnostoa puoltavat tarpeet panostaa hallitusohjelman mukaisiin tavoitteisiin vesialueen osakaskuntien yhdistämiseen sekä kalojen vaellusyhteyksien palauttamiseen. Osakaskuntien yhdistämisten kustannukset ovat kasvaneet 40 % viimeisen kolmen vuoden aikana. Yhdistämisten edistäminen on keskeinen osa Kalatalouden Keskusliiton ja sen jäsenjärjestöjen neuvontatyötä. Kalojen vaellusyhteyksien palauttamiseen keskittyvä NOUSU-rahoitus on puolittunut edelliseltä hallituskaudelta ja yksityisen rahoituksen tarve vastaavasti kasvanut. Keskusliiton jäsenjärjestöille on merkittävä rooli vaellusyhteyksien palauttamisen suunnittelijoina.

Edelliseen perustuen esitämme maa- ja metsätalousvaliokunnalle 2025 talousarviota koskien seuraavaa kirjausta:

Yleiskalastusoikeuksien hyödyntämisestä ja kalastusopastoinnista vesialueiden omistajille maksettavien omistajakorvauksien sekä vedenomistajien neuvonnan osuutta kalastonhoitomaksuvarojen käytöstä lisätään.

Vesa Karttunen
toiminnanjohtaja